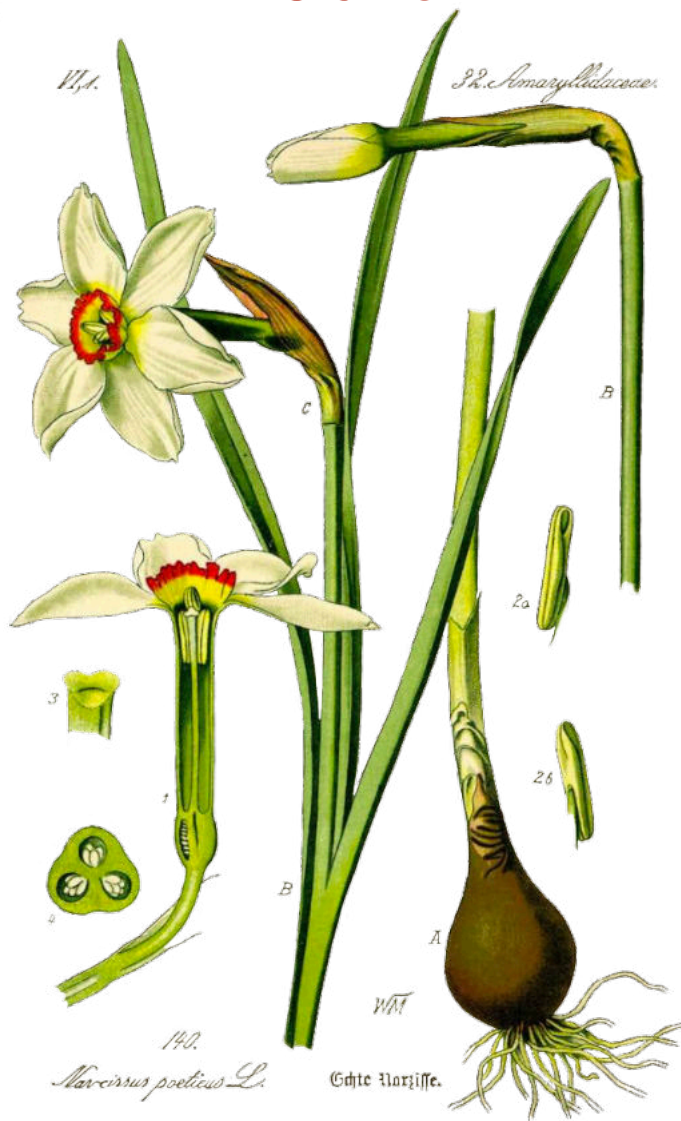
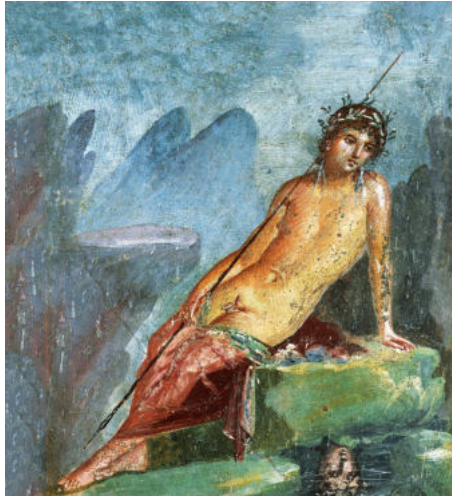

De Vrienden van de Plantentuin Gent

Boven: *Maxillaria brevifolia*

Narcissus on a Pompeian fresco

De Vrienden van de Plantentuin Gent

In dit nummer:

- 2 -

Redactioneel

- 4 -

De narcisfamilie

- 9 -

Verslag Lessines/Lessen

- 21 -

Mysterieuze orchidee

- 27 -

Tuinreis Wageningen

- 34 -

ZZWW 2024 (vervolg)

- 45 -

Verslag Tour de Gand 5

- 52 -

Themarondleidingen

Aan onze dierbare lezers/Vrienden,

Voor u ligt opnieuw een nieuw nummer van ons tijdschrift, waarin het leven in en rondom de Plantentuin wordt belicht.

Met twee boeiende verslagen van de voorbije uitstappen, met een eerste artikel van onze nieuwe collectiebeheerder over het beheren van een collectie (écht waar!), en met een nieuwe familie in onze reeks “Ken je families”.

Daarnaast wordt u ook weer uitgenodigd op een vierdaagse uitstap, in Nederland deze keer, en het ziet er bijzonder aantrekkelijk uit!

Naast de levende collectie, die nu wel iedereen zal kennen (of toch tenminste een deeltje ervan) is er evenwel ook een iets minder levende collectie, die uit vier droge delen is opgebouwd, met name het herbarium, de carpotheek, de seminotheek, en de houtcollectie. Tenslotte is er nog een “natte” collectie, die voornamelijk bestaat uit bloemen en vruchten die op “sterk water” worden bewaard.

Het herbarium is opgebouwd uit ongeveer 225 000 specimens, die elk bestaan uit een gedroogde en geperste plant die samen met het label gemonteerd wordt op een groot stuk stevig papier en ingepakt is door een schutkaf. Momenteel is een groepje vrijwilligers bezig met de montage van nieuwe specimens. En een tweede groep is betrokken bij het digitaliseren van ons herbarium, met name bij het maken van digitale foto's van de specimens. Zo'n 15 000 specimens zijn intussen reeds gefotografeerd, en deze foto's worden verder bewerkt tot ze beschikbaar komen op de site van de Plantentuin Meise.

De carpotheek (letterlijk: vruchten-verzameling) omvat zo'n kleine 3500 gedroogde specimens, voornamelijk vruchten, maar anderzijds ook diverse grotere structuren die zich niet tot persen laten leiden.

De seminotheek (letterlijk: zaden-verzameling) telt nu ongeveer 50 000 specimens, elk bestaande uit een klein zip-lock zakje met daarin een hoop(je) zaden met gegevens erbij. Deze specimens zijn representatief voor ongeveer 16 000 soorten uit zo'n 3600 genera uit 310 families van de Bloemplanten, die respectievelijk 5%, 25% en 70% van de biodiversiteit voorstellen.

Ook deze collecties vallen onder het beheer van onze collectiebeheerder.

De laatste maand van het jaar is intussen weer aangebroken. December is altijd een zeer donkere maand, met een zonnetje dat maar af en toe komt piepen en weer even snel verdwijnt, maar er is hoop! Hoop op meer licht, vanaf de winterzonnepunt worden de dagen iets langer. En dan komt het nieuwe jaar eraan, 2025. We zullen weer gewoon moeten worden aan dat nieuwe getal, nietwaar.

En we blijven maar hopen op een vreedzaam nieuw jaar, met voor ieder van ons een deugdloosende activiteit in de Plantentuin. Kom naar een van onze rondleidingen, kom als vrijwilliger meehelpen in onze cafetaria. Of kom gewoon eens op een mooie zonnige dag wandelen en zitten in onze tuin. En durf kijken, naar al die prachtige vertakkingen en fraaie bloemen en wonderbaarlijke vruchten die in al onze planten min of meer verborgen zitten of net heel erg zichtbaar zijn!

*Uw redacteur,
Paul Goetghebeur*

De narcisfamilie

Overal in de tuin komen groene sprieten boven het bruine, halfvergane bladafval tevoorschijn. En kijk, de eerste sneeuwklompjes laten hun witte kopjes al zien! “Witte kopjes?” Sja... maar toch ook weer niet écht... Sneeuwklompjes lijken wit maar zijn eigenlijk kleurloos. Als je de bloemblaadjes tussen je vingers fijn perst, verwijder je de luchtbelletjes tussen de cellen en daarmee verdwijnt ook de witte kleur. Het zijn deze luchtbelletjes die het invallende licht in alle richtingen weerkaatsten, waardoor wij het als wit zien.

De Franse naam “perce-neige” laat geen twijfel bestaan over wat we normaal verwachten van dit lieflijk bloemetje maar helaas, sneeuwklompjes die boven de sneeuw uitsteken zie je al lang niet meer elk jaar! Misschien wordt het tijd dat onze Franse vrienden een nieuwe naam bedenken?

De ontdekking van de sneeuwklompjes doet me aandachtiger kijken en ja hoor, in het gras steken ook de eerste gele narcissen net boven het groen uit en de ‘opgeschoten’ teentjes look die ik een paar weken geleden in de grond duwde vertonen ook al een fris groen stengeltje. De planten van de Amaryllidaceae of narcisfamilie beginnen zich te roeren nog voordat de lente echt van start gegaan is.

De narcisfamilie maakt deel uit van de eenzaadlobbigen of monocotylen en dat betekent dat het niet zo gemakkelijk is om op

basis van uiterlijke kenmerken eenduidig de familie af te leiden. Het gaat om kruidachtige, overblijvende planten met een bol of soms een wortelstok maar planten met die eigenschappen kunnen ook tot bijvoorbeeld de leliëfamilie of liliëfamilie behoren. De bloeiwijze bestaat meestal ofwel uit een alleenstaande bloem ofwel uit bloemen die zoals in een scherm uit een punt vertrekken. Bij beide types gaat het om drietallige bloemen en vinden we aan de basis een of twee vliezige schutbladen. We tellen een stijl en zes meeldraden en -met uitzondering van het genus *Allium*- een onderstandig vruchtbeginsel. De bladeren zijn over het algemeen smal en lang en soms rolrond. Ze staan in twee rijen of spiralig ingeplant, vaak op de ondergrondse delen.

In de Amaryllidaceae sensu lato zijn drie onderfamilies samengebracht die vroeger elk apart als een familie beschouwd werden: de lookfamilie of Alliaceae, de Agapanthaceae, een familie met slechts één genus, *Agapanthus* en als derde natuurlijk de Amaryllidaceae of narcisfamilie sensu stricto.

De lookfamilie of Alliaceae is de grootste onderfamilie (Allioideae) van de drie. Meer dan duizend soorten of de grote meerderheid van de planten uit deze onderfamilie behoren tot het genus *Allium* dat zich door de typische uiengeur en het bovenstandig vruchtbeginsel van de andere genera in de onderfamilie onderscheidt. In een aantal voorjaarsbossen vind je massaal daslook (*Allium ursinum*) en als die in bloei staat, ruik je het al van ver! Bij ons in Vlaanderen mag je niet plukken in het

bos maar in de Oostkantons zag ik regelmatig buurtbewoners de verse blaadjes oogsten om pesto mee te maken.

Prei, sjalot, ui en bieslook zijn de voedselplanten waar we spontaan aan denken maar in deze (onder)familie zitten natuurlijk ook een massa planten die gekweekt worden voor hun prachtige bloemen waaronder een heleboel sierui-variëteiten.

Ipheion, een genus met bloemetjes in wit, lilaroze of blauw komt van nature voor in Zuid-Amerika, vooral in Argentinië en Uruguay. De stervormige bloemetjes worden wereldwijd gecultiveerd als sierplant en af en toe verwildert er wel eens eentje. Een officiële Nederlandse naam is er nog niet voor dit genus maar in Nederland noemt men deze plantjes “oude wijfjes”.

De onderfamilie Agapanthoideae bestaat uit slechts één genus, *Agapanthus* of Afrikaanse lelie. Hier bij ons zijn het populaire sierplanten met een groot aantal cultivars en hybriden maar van nature komen ze voor in het zuiden van Afrika en zijn ze beperkt tot acht botanische soorten.

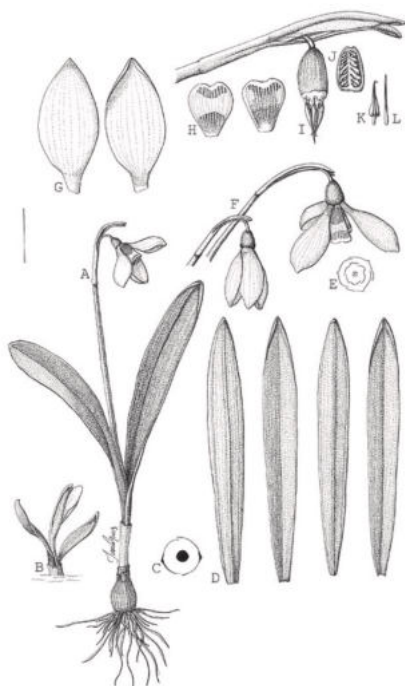
In de afdeling SMC en in de mediterrane tuin kan je ze in de zomer in bloei zien staan.

In de narcisfamilie sensu stricto (onderfamilie Amaryllidoideae) vinden we vanzelfsprekend het genus *Narcissus*, narcis in het Nederlands. De wilde narcis (*Narcissus pseudonarcissus*) is inheems. De meeste botanische soorten zijn daarentegen afkomstig van de landen rond de Middellandse zee. Vanaf het begin van de 16de eeuw kwamen ze van Portugal en Spanje naar West-Europa en ze veroverden hier een prominente plaats in onze voorjaarstuinen. Vele eeuwen vroeger maakten ze echter al de reis naar China waar ze traditioneel in bloei getrokken worden tegen het Chinees nieuwjaar.

Daarmee is de narcis een van de zeldzame planten die de reis in oostelijke richting maakte en niet omgekeerd zoals zovele andere planten. Meer dan zeventwintigduizend cultivars zijn ondertussen al geregistreerd.

Narcissen bestrijken alle tinten in het kleurengamma wit-geel-oranje.

Het opvallendste kenmerk is hun bijkroon, ook wel eens “trompet” genoemd.

Ook sneeuwkllokjes (*Galanthus*) worden volop gecultiveerd. Vertrekkende van een twintigtal botanische soorten zijn er ondertussen al meer dan vijfhonderd cultivars geteld. In 1984 werd in Engeland een traditie geboren om elk jaar op 19 april Snowdrop Day te vieren en in Schotland worden sinds 2007 sneeuwkllokjesfestivals gehouden. In het Verenigd Koninkrijk vinden we dan ook veel galanthofielen of sneeuwkllokjesliefhebbers en die hebben soms héél veel geld over voor een zeldzame cultivar!

De bloemen van het genus *Leucojum* of narcisklokje lijken wel wat op sneeuwkllokjes maar ze hebben zes bloemdekblaadjes van dezelfde lengte en geelgroene stippels op de punten. De twee soorten, lenteklokje (*Leucojum vernum*) en zomerklokje (*Leucojum aestivum*) zijn

inheems maar erg zeldzaam. Zoek je op een warme lentedag verkoeling in de Vinderhoutse bossen, dan kan je daar op één plek het zomerklokje nog zien bloeien.

Naast deze drie genera die we ook bij ons in het wild kunnen vinden, zijn er nog een vijftigtal andere genera waarvan sommigen, zoals bv. *Clivia*, *Hymenocallis*, *Hippeastrum* en *Amaryllis* ook aangeboden worden in tuincentra.

De sneeuwklokjes en andere leden van de narcisfamilie danken het aan hun bolletjes dat ze zo vroeg in het seizoen bloeien. Bij het bovenkomen in het voorjaar beginnen ze immers alweer reservevoedsel op te slaan in hun bolrokken en net dat reservevoedsel maakt een snelle groeispuurt op het einde van de volgende winter mogelijk.

Maar als de grond beweegt of verstoord wordt, kunnen bolletjes wel eens weggrollen. Niet getreurd, ze gaan niet verloren. Uit de bol groeien immers trekwortels en zodra de wortelpunten stevig verankerd zijn in de bodem, trekken de bovenste delen van de wortels samen en halen de bol zo dieper in de grond. Het bloemetje heeft een nieuw plekje gevonden en zal daar misschien nog jaren blijven groeien.

Wie beweert nu nog dat planten niet ongelooflijk aangepast en flexibel kunnen zijn?

Kristel Keppens

Hospitaal Notre Dame à la Rose en steengroeven

Net voorbij Geraardsbergen, de stad van de heerlijke mattentaartjes, komen we aan in **Lessines** in de provincie Henegouwen. In 946 duikt de naam Lessen op, in 1179 Lescines, refererend naar een grondgebied met zegge (laïche).

Voor we de bijzondere kruidentuin ('jardin des simples') binnengaan staan we even stil bij een kampioen van een boom, een Winterlinde (*Tilia cordata*). De hartvormige bladeren van deze Winterlinde eindigen in een korte, toegespitste punt. Aan de onderzijde van het blad zien we opvallende plukjes roestbruine haren in de nerfoksels; deze onderzijde heeft ook iets blauwachtigs.

De "jardin des simples" op de **middeleeuwse hospitaalsite van Lessines** omvat een 120-tal geneeskrachtige planten, goed om telkens één kwaal ('simple') te behandelen. De tuin bevoorradde vroeger de hospitaalapotheek. Een tiental dorpen, waaronder Lessines, in 'le pays des collines' specialiseerden zich in medicinale planten. Nu nog herbergt de stad een van de bekendste scholen voor kruidenleer in België, in een tijd dat fytotherapie op een hernieuwbare belangstelling kan rekenen bij een breed publiek. Bewijzen dat een specifieke plant helpt is evenwel moeilijk. Een firma in verband met aromatherapie sponsorde deze kruidentuin.

Verschillende didactische borden lichten ons in: welk deel van de plant wordt gebruikt en waarvoor helpt het?

Volgens onze gids zou Bergamot (*Monarda didyma*) met haar prachtige rode lipbloemen in schijnkransen helpen tegen verkoudheid. In Noord-Amerika, waar *Monarda* thuishoort, drinkt men af en toe thee op basis van deze plant.

Venkel (*Foeniculum vulgare*) wordt aanbevolen om de moedermelkproductie te stimuleren.

Goudsbloem (*Calendula officinalis*), verwerkt in een zalf, kan helpen bij kleine huidproblemen.

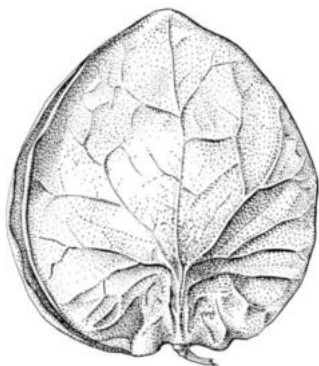
Tuinmelde (*Atriplex hortensis*) behoort tot de Amarantfamilie; de blaadjes zijn volgens onze gids fijner dan spinazie (van dezelfde familie).

Van 200 paardenbloemetjes (*Taraxacum officinale*) maakt ze 'crameotte', iets tussen honing en confituur. Zou deze bereiding even lekker zijn als de paardenbloemgelei van onze gids Hilde Mortier, naar een recept van Jelena De Belder? Hiervoor heb je wel 365 paardenbloemen nodig!

Groot kaasjeskruid (*Malva sylvestris*) verzacht geïrriteerde slijmvliezen en wordt aangeraden bij bronchitis, droge hoest en keelontsteking. Limonade kleurt rood erdoor.

Bij de 'Toverkruiden' moet men wel voorzichtig zijn: ze zijn vaak deels of geheel giftig.

Bij Vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*) zijn alle delen en dan vooral de bladeren en zaden giftig.

Wolfskers (*Atropa bella-donna*) is dodelijk voor kinderen bij inname van 3-4 bessen.

Doornappel (*Datura stramonium*) kan bij inname leiden tot algemene opwinding overgaand naar ongevoeligheid, vertraagde ademhaling en de dood.

Van de Wilde kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*) zijn de bessen giftig, maar de bloemen en bladeren mag men gebruiken tegen angina, hoesten en en bronchitis.

We sluiten de wandeling af bij een welriekende Damascenerroos. Wat een heerlijke geur... en wat een schattige oase van groen en rust voor de zusters die hier begraven liggen.

Het hospitaal Onze-Lieve-Vrouw met de Roos is opgetrokken in een periode waarin rijke heren probeerden hun zonden af te kopen en hun eeuwige zielenheil te verkrijgen door instellingen op te richten voor de verzorging van armen en zieken.

Arnaud IV d'Audenarde (Arnold van Oudenaarde), Grootbaljuw van Vlaanderen en rechterhand van Johanna van Constantinopel, gravin van Vlaanderen (!) was gehuwd met Alix de Rosoit, eredame van de Franse koningin Blanche van Castilië, echtgenote van Lodewijk VIII.

Arnold bouwde omstreeks 1230-1240 nieuwe vestingen voor Lessines, waarvan de basis van twee torens bewaard is gebleven. Hij vocht ondermeer tegen de Katharen en werd in 1242 door de Franse koning gevraagd om hem te helpen in zijn oorlog tegen de Engelse koning Hendrik III. Hetzelfde jaartal sneuvelde hij, in de slag van Taillebourg.

In zijn testament had hij vastgelegd dat een groot deel van zijn fortuin naar de armen moest gaan. Zijn weduwe Alix de Rosoit

richtte dan ook in 1242 een hospitaal op. Augustinessen bleven er meer dan 7 eeuwen actief, tot in 1930.

Meer dan 200 voorwerpen tonen de medische en farmaceutische vooruitgang van de 16de tot de 19de eeuw.

Tot in de 16de eeuw (Renaissance) werden zieken op bedenkelijke wijze verzorgd, maar misschien wel met de beste bedoelingen.

Molière (1622-1673), Frans auteur, en ook acteur met een levendige mimiek, stak de draak met dergelijke toestanden! Zo citeert hij in *L'Amour médecin* (1665) en opgevoerd door zijn 'Troupe du Roy' :

“Il ne faut jamais dire: une belle personne est morte d'une fièvre et d'une fluxion sur la poitrine, mais il faut dire: elle est morte de quatre médecins et de deux apothicaires!”

In *Le malade imaginaire* (1673) ridiculiseert hij de ziekelijke angst voor een al dan niet ingebeelde ziekte. Molière was satirisch in zijn kritiek op medici, maar ook op schijngeleerden en overdreven bewonderaars van kunst en wetenschap! Een merkwaardige man die de bescherming genoot van Le Roy Louis XIV.

Onze gids loodst ons langs allerlei vitrinekasten (waarin o.a. een schaatje met de afbeelding van een ooievaar om de navelstreng door te knippen) naar het ***Kantoor van de Prioeres***.

Hier zien we een portret van een prioeres met vreemde ogen, een soort spionportret. Er zijn twee gaten in het doek ter hoogte van de pupillen. Zo kon de prioeres zich erachter verbergen en het gedrag van de novices belooeren!

In de ***ziekenboek van de kloosterzusters*** werden zieke zusters te bed gelegd om te vermijden dat de ziekte zich in de hele

gemeenschap zou verspreiden. Zuster Agnès Frezin, de laatste overste van het hospitaal, stierf hier in 1987.

De apotheek toont ons twee grote kasten met rekken waarop pillen- en sirooppotten staan. We zien ook potjes met zilver- en goudpoeder om “de pil te vergulden”. De laden bevatten nog steeds gedroogde kruiden, zoals bijvoorbeeld IJslands mos tegen hoest. Een toestelletje in krokodilvorm om kurken soepel te maken! Krokodil zat ook in **theriak**, een oeroud tegengif, samen met kruidnagel, opium, honing, slangenvlees (!) en tot wel een 70-tal andere ingrediënten. Niet voor niets is de betekenis van het woord theriak ‘wild dier’.

En dan het wondermiddel **Helkiase** (!), uitgevonden door priores Marie-Rose Carouy als gevolg van de verschijning van het Heilig Hart om haar de formule van het wondermiddel in te fluisteren...

‘Helkiase’ is afgeleid van twee Oud-Griekse woorden, ‘helkos’ (= zweer) en ‘iasis’ (= genezing).

Dankzij de legende van deze wonderbaarlijke ‘ontdekking’, die Marie-Rose Carouy nog wat aandikte, zal ze deze farmaceutische nieuwigheid met veel gevoel voor marketing aan de man brengen tot ver buiten Lessines. Helkiase werd gelanceerd in 1897 voor de behandeling van huidziekten en zweren en door het klooster verkocht tot in Indië en Noord-Amerika. Omwille van de aanwezigheid van kwikzouten werd dit geneesmiddel in de jaren 1940 van de markt gehaald.

Brieven van artsen en van genezen zieken, persartikels, reclameborden, een gouden boek in kalligrafie met het verhaal van vele genezingen en allerlei verpakkingen van Helkiase zijn bewaard gebleven in de archieven van het Hospitaal.

In de **eetzaal van de zusters** zien we een indrukwekkend schilderij van 'La Cène', toegeschreven aan de omgeving van Pieter Coucke van Aalst, schoonvader van Pieter Bruegel. Het werd in 1634 geschonken door Martin d'Alost en Marguerite Lepoivre, ter ere van hun twee dochters, die als kloosterlingen in het ziekenhuis werkten.

In deze zaal staat ook een gotische credenskast met zeer mooi gesculptureerde decors. De naam komt van 'credenza' (= vertrouwen), en dit meubelstuk diende om van de gerechten te proeven en alzo vergiftiging te vermijden.

De **slaapzaal van de zusters** herbergt een ander merkwaardig schilderij; 'De allegorie van het kloosterleven', een verheffende les om de vrome toewijding van de jonge kloosterlingen te voeden! We zien zes vrouwen. De eerste, in burgerkledij, zal in het klooster binnentreden, maar de dood en de duivel proberen haar van dit idee af te brengen. De tweede, een novice, bezwijkt voor een feestmaal (zoals wij hebben ervaren!) en zal het habijt niet aantrekken. De vier andere vrouwen, die hun geloftes afleggen (met een zwarte sluier) volgen een nauwe en kronkelende weg naar het Kruis.

In de **Pestzaal** trekt een artsenkostuum uit de 17^e eeuw onze aandacht. Bij pestuitbraken droeg de arts een lange jas, een bril en een hoed, en verder ook een 'vogelmasker' (een masker met een lange, vogelachtige snavel, gevuld met theriak) om zich te beschermen tegen miasmen (kwalijke dampen). Men geloofde dat de pest werd verspreid via deze kwalijke dampen! Het was wachten op Pasteur (1822-1895), een Franse microbioloog die belangrijke ontdekkingen verrichtte in verband met ziektekiemen. Begin de 20ste eeuw vond men de pestbaci (*Yersinia pestis*).

De **kapel** en de **ziekenzaal** liggen in elkaars verlengde. Het genezingsproces van de zieke verliep blijkbaar toch net iets sneller na een schietgebedje!

De keuze van rood voor de gordijnen en de dekens van de alkoofbedden was niet lukraak. Op rood zijn bloedsporen niet te zien...

De tweede ziekenzaal werd gebouwd in het begin van de 19de eeuw op een stenen boog die de Dender overspant, met een uitzonderlijk draagvermogen, een ware architecturale krachttoer!

De houten eenpersoonsbedden werden later vervangen door ijzeren bedden. De hospitaalgeneeskunde had een grote vooruitgang gemaakt. We zien een autoclaaf voor ontsmetting, waarbij onze Tom enige toelichting geeft.

Een hoogst interessant bezoek! Een hospitaal om van te genieten! Waardevol Waals erfgoed !

“De geneeskunde maakt dat men langer sterft...”

(Ploutarchos, Grieks filosoof, 46-120 p.C.)

“De kunst van de geneeskunde is om de patiënt af te leiden, terwijl de natuur hem geneest.” (Voltaire, Frans filosoof, 1694-1778)

Na een overheerlijk koud (feest)buffet worden we opgewacht door twee gidsen van Natuurpunt Boven-Dender om de al dan niet met water volgelopen carrières rond Lessines te verkennen.

De steengroeven bestaan al 150 jaar. Momenteel zijn er nog twee actief van de 20 aanwezige. De jaarlijkse productie van Lessines bedraagt 1 800 000 ton, en de reserves worden geschat op meer dan 140 miljoen ton!

De ondergrondse ader met **porfier** bevindt zich in België langs een booglijn tussen Oostende en Luik. Porfier werd gevormd tijdens

het Ordovicium, zo'n 485-440 miljoen jaar geleden, en is een bijzonder hard gesteente van vulkanische oorsprong, ontstaan door stolling of uitkristallisatie van magma.

Het woord 'porfier' is afgeleid van het Griekse woord voor 'purper'.

Het Ordovicium kan omschreven worden als het tijdsinterval tussen het Cambrium en het Siluur.

Bijna alle Ordovicische organismen zijn marien. De zee had een duidelijk overwicht over het land. Het reliëf was weinig uitgesproken, belangrijke gebergten waren er nog niet.

Landvegetatie was van het type mossen en levermosses, die natte omgevingen zoals rivieroeveren koloniseerden. Zeer veel trilobieten (gesegmenteerde, gepantserde geleedpotigen met facetogen), enorme koraalriffen en allerlei nautilusachtigen stierven uit naar het einde van het kouder wordende Ordovicium.

Wij allen staan perplex bij het zien van al die mooie kleurschakeringen in de rotspartijen van de steengroeven. Het is wel spijtig dat we niet dichterbij kunnen komen.

Momenteel worden de grote brokken porfier mechanisch vermorzeld tot steenslag voor de aanleg van autowegen, spoorbanen en dijken. Vroeger gebruikte men porfier voor de productie van kasseien. Belgische kasseien ('Belgian blocks') zijn zelfs te vinden in New York en Moskou. Ze zijn quasi onverslijtbaar. De stiel van kasseilegger gaat echter verloren. Goedkoop en snel moet het nu gaan. Asphalt verdrong de kasseien, maar is samen met beton en cement ecologisch een ramp. Op de Predikherenlei zal asphalt vervangen worden door natuursteen.

Op onze wandeling zien we ook een fotogenieke metalen scheepslader! Het karkas lijkt op het eerste zicht een vulgaire hoop roestig ijzer, maar is eigenlijk een kleinood van industriële

archeologie, uniek in zijn soort en Made in Belgium! Gebouwd in 1922 kon deze laadinstallatie 8 schepen tegelijk in 1 uur laden met fijngestampte porfiersteen. De stortmonden zijn nog zichtbaar. De lader werd gebruikt tot in 1984 en is dan geklasseerd sinds 2009. Er werd geen vinger meer naar uitgestoken, behalve om het dak er af te

Foto: Christine Vandewalle

tillen. Een echt idyllisch plaatje volgens velen van ons.

Goederentreinen voerden porfier uit de steengroeven aan en het gesteente werd op een transportband naar boven geladen waarna het in boten werd gestort. Een nog net leesbaar plaatje maakt duidelijk dat het Atelier de Construction de l'Est uit Marchienne-au-Pont de scheepslift in 1922 in elkaar heeft gepuzzeld.

Door het verband met stenen en rotsen werd de wijk genoemd naar Saint-Roch, die alzo de patroonheilige van de steenhouwers (cayoteux) werd.

Vergeet niet het harde labeur van Vlamingen en hun kinderen in deze steengroeven van Lessines. Er was geen beschermingsbril, enkel twee bodempjes van flessen bijeengehouden met een metalen draadje... Velen kwamen dan ook terecht in het hospitaal Notre-Dame à la Rose!

Onze gids toonde ons ook het geboortehuis van de surrealistische schilder René Magritte (1898-1967), wiens moeder zelfdoding pleegde door in de Samber te springen. Haar nachtkleed was gedrapeerd rondom haar gezicht. Vandaar dat zoveel gezichten in zijn werk bedekt zijn! De bekende bolhoed refereert naar zijn vader, die vaak uithuizig was en zijn gezin de rug toekeerde.

Nog even wandelen we langs het jaagpad van de Dender.

In de jaren 1960 was dit één riool en nu kan men er futen waarnemen. Ze kunnen lange tijd onder water blijven en hebben een prachtige kastanjebruine kraag. Men kan ze ook herkennen aan hun blaffende roep.

Onze gids wijst naar een Kleine kaardebol (*Dipsacus pilosus*) met

borstelige bloemhoofdjes en verderop zien we bij de oever Moerashyacint (*Pontederia cordata*) in groepjes. Een zeer opvallende verschijning, al die trossen grote blauwe bloemen!

Het is een vijverplant, die hier verwilderd is. De bladeren zijn vrij groot en doen wel wat denken aan die van Slangenwortel (*Calla palustris*), maar dan met een stompe top.

Na deze rijkgevulde dag keren we huiswaarts naar Gent, gelukkig en tevreden.

Bezige Bij

*“Geen hoop zonder vrees,
geen vrees zonder hoop”*

*Baruck Spinoza,
Nederlands filosoof
(1632-1677)*

Thans wordt ons hart verwarmd!

Kenneth Bauters is de nieuwe collectiebeheerder
van onze Plantentuin. Oef!

Het reilen en zeilen van onze vereniging
‘De Vrienden van de Plantentuin Gent’,
die als nobel doel heeft bij een zeer breed publiek
door kennis de liefde en de aandacht voor planten
en natuur aan te wakkeren, is heden verzekerd!

Dank van ons allen aan u, Kenneth Bauters,
voor uw uiterst hartelijke en gewaardeerde engagement
en betrokkenheid in verband met onze Vriendenkring.

De hoop redden, de planten en de natuur redden,
die onze hoop zijn!

Bezige Bij

Mysterieuze orchidee: van *Genus species* tot *Maxillaria brevifolia*

In de plantentuin kom je ze wel vaker tegen: planten met de vermelding ‘*Genus species*’ op hun label. Deze aanduiding wijst erop dat we de exacte soort en geslacht nog niet kennen. In veel gevallen is alleen de familie bekend, en in sommige gevallen ontbreekt zelfs die. Een tiental jaar geleden werd gestart met Bachelorproeven waarin studenten de opdracht kregen om aan de hand van DNA-analyse enkele van deze mysteries op te lossen. Met wisselend succes slaagden we er zo in om enkele planten te identificeren, al blijkt DNA-analyse niet altijd nodig. Soms brengt een kritische blik en wat tijd ons ver en toch dicht bij de waarheid.

Een goed voorbeeld hiervan is de identificatie van een mysterieuze orchidee die na 46 jaar eindelijk op naam gebracht werd.

***Genus species* in bloei!**

Op 25 september viel mijn oog op een bloeiende orchidee in de koude orchideeënkas (serre 08). Ondanks dat ik geen specialist ben in orchideeën, sprong deze plant er echt uit. In de oksels van de distich geplaatste bladeren was telkens één lichtgeel bloemetje te zien, met op het labellum een dikke donkerrode laag callus. Diezelfde dag kwam tuinier Gilles met foto’s van dezelfde plant naar mij toe. Op

het label stond *Genus species* – 19781373, al vermoedde Gilles dat het om een soort uit het geslacht *Maxillaria* ging.

Dit exemplaar werd in 1978 verzameld tijdens een wetenschappelijke expeditie naar Venezuela georganiseerd in samenwerking met de Nederlandse Orchideeënvereniging en de Nederlandse Fuchsiavereniging. Hortulanus Karel Otten en Em. Prof. Dr. Willem Van Cotthem namen deel namens de Rijksuniversiteit Gent. De expeditie had als doel om planten, zaden, herbariummateriaal en dierlijke specimens te verzamelen voor botanisch en zoologisch onderzoek, en natuurlijk om levende planten naar de plantentuin te brengen¹. In totaal werden er 848 levende collecties verzameld, hoofdzakelijk Orchidaceae, Bromeliaceae en diverse genera van varens. Vandaag blijven hiervan nog ongeveer 35 accessies over in de collecties. Opvallend genoeg zijn 14 van deze nog steeds niet op naam gebracht. Zo vind ik bijvoorbeeld nummer 19781297 terug, *Gladiolus species*... volgens de World Checklist of Vascular Plants is er geen enkele *Gladiolus* soort te vinden in Venezuela, dus deze wordt voorlopig gedegradeerd tot *Genus species*.

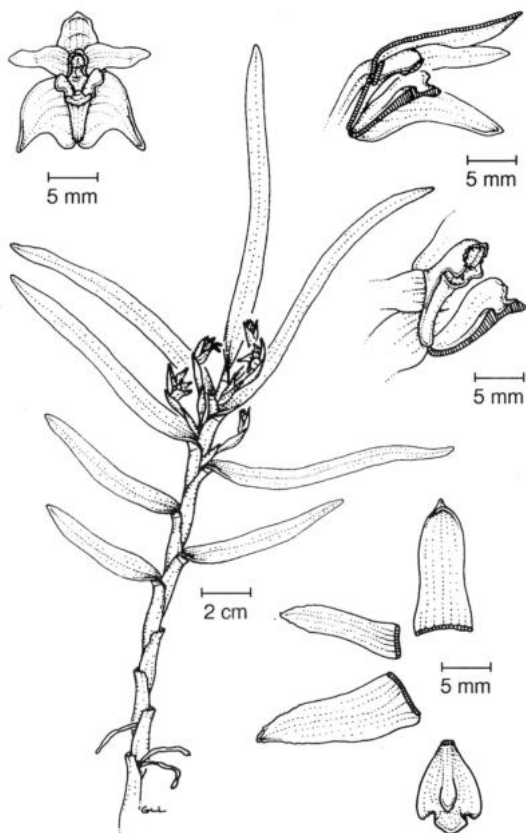
Hulp van experts en een doorbraak in de zoektocht

Regelmatig krijgen we (inter)nationale collega's over de vloer. Zo kwamen in het voorjaar enkele personen van Royal Botanic Gardens Kew en Birmingham Botanical Gardens op bezoek, waaronder Arnau Ribera Tort (Kew) en Alberto Trinco (Birmingham), beiden gepassioneerde orchidee-kenners. Ze waren onder de indruk van onze Orchideeënkassen en hielpen ons reeds enkele foute

¹ Van Cotthem, W. & Otten, K. (1978). Rapport over de wetenschappelijke expeditie naar Venezuela 24 januari – 17 februari 1978. Gent: s.n.

identificaties recht te zetten. Ook met onze *Genus species* contacteerde ik hen en Arnau antwoorde meteen dat het met zekerheid een soort binnen het genus *Maxillaria* sectie *Ebulbes* was. Dit maakte het zoeken plots een stuk eenvoudiger.

Het genus *Maxillaria* Ruiz & Pav. is met 652 soorten² een van de grotere genera binnen de familie Orchidaceae. Het bevindt zich in de

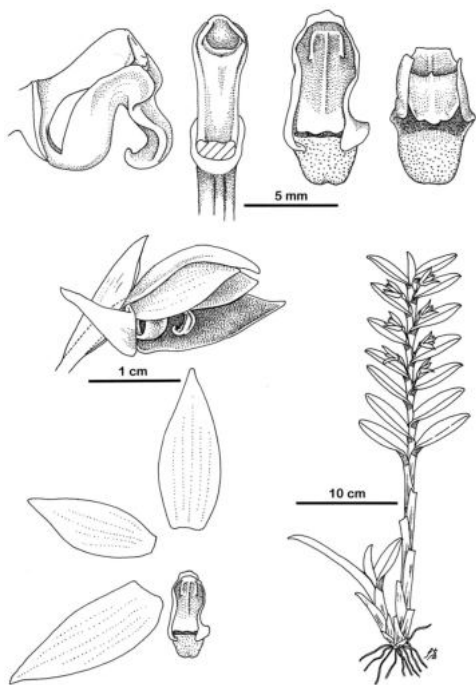

² POWO (2024). "Plants of the World Online. Facilitated by the Royal Botanic Gardens, Kew. Published on the internet; <https://powo.science.kew.org/> Retrieved 09 November 2024.

onderfamilie Epidendroideae, tribus Cymbidieae en subtribus Maxillariinae. Het genus komt vooral epifytisch voor, in Neotropische omgevingen. Er zijn maar weinig orchidee-genera die een grotere diversiteit in vegetatieve architectuur vertonen: ze kunnen zodevormend of rhizomateus zijn, mono- of sympodiaal, of zelfs sympodiaal in een jong stadium en monopodiaal bij maturiteit; pseudobulbs kunnen al dan niet aanwezig zijn; bladeren kunnen rond, dorsiventraal- of bilateraal afgeplat zijn, dik en vlezig of juist heel dun; etc. De 1-bloemige bloemgestellen en niet-plicate bladeren

zijn de enige stabiele, taxonomisch relevante kenmerken om *Maxillaria* s.l. te onderscheiden van andere genera binnen de Maxillariinae³.

Veel soorten binnen het genus werden aanvankelijk beschreven in andere genera die later opgeslorpt werden door *Maxillaria*. Verschillende verwantschapsstudies konden tot nu toe de infragenetische classificatie niet goed oplossen. Maar toch doen ze ons het genus beter begrijpen. In *Maxillaria* zijn een aantal satelliet-genera genest waardoor het genus polyfyletisch

³ Schuiteman, A. & Chase, M. (2015). A reappraisal of *Maxillaria* (Orchidaceae). *Phytotaxa* 225(1): 001-078.

wordt. De clade die *Maxillaria* en zijn satelliet-genera omvat wordt *Maxillaria s.l.* genoemd. Bij polyfylie kan men gaan splitsen of lumpen. Uiteindelijk werd *Maxillaria* in 2007 opgesplitst in 17 genera⁴. Velen waren voorheen nooit op het genusniveau erkend en zijn morfologisch moeilijk definieerbaar. Schuiteman & Chase (2015) beargumenteren echter dat één mega-genus *Maxillaria* morfologisch wél makkelijk te herkennen is door de combinatie van de 1-bloemige bloemgestellen en niet-plicate bladeren. Als conclusie komen ze tot een genus met 17 secties. De sectie *Ebulbes* waar Arnau naar verwees wordt ondertussen ondergebracht in *Maxillaria* sectie *Erectae*.

Van sectio *Ebulbes* tot *Maxillaria brevifolia*

De verwijzing naar sectie *Ebulbes* bleek echter wel zeer nuttig te zijn. Hoewel deze sectie niet monofyletisch is, zijn de soorten hierin morfologisch toch te onderscheiden van andere *Maxillaria* sectie *Erectae* soorten. Ze bezitten allen vrij dunne, monopodiale stengels zonder pseudobulben en met smalle bladeren die eindigen in een spitse top. In een publicatie van John Atwood⁵ kon ik een identificatiesleutel vinden voor *Maxillaria* sectio *Ebulbes* en dit leidde uiteindelijk tot een identificatie: *Maxillaria brevifolia* (Lindley) Reichenbach. Deze soort komt van nature voor in Venezuela, Colombia, Ecuador, Peru en Bolivia. Na bestuderen van foto's en literatuur bleek de identificatie te kloppen.

⁴ Whitten, W.M., Blanco, M.A., Williams, N.H., Koehler, S., Carnevali, G., Singer, R.B., Endara, L. & Neubig, K. (2007). American Journal of Botany 94(11): 1860-1889.

⁵ Atwood, J.T. (2003). Review of the *Maxillaria graminifolia* (Kunth) Rchb.F. (Orchidaceae) Suballiance. Selbyana 24(2): 144-164.

Vervolgens is het interessant om deze soort op te zoeken op de PlantSearch website van BCGI (Botanical Gardens and Conservation International). Hier kunnen we zien hoe vaak een bepaalde soort in andere botanische tuinen, die aangesloten zijn bij BCGI, voorkomt. We moeten ons er van bewust zijn dat niet alle tuinen hun inventaris helemaal in orde hebben op de website van BCGI, maar het geeft toch een indicatie. *Maxillaria brevifolia* is niet terug te vinden op PlantSearch, wat wil zeggen dat deze soort niet in andere collecties binnen BCGI voorkomt. Dus dit maakt het toch een superinteressante ‘aanwinst’ voor ons.

Het belang van een kritische blik

Dit voorbeeld illustreert hoe belangrijk het is om de wetenschappelijke waarde van onze collectie voortdurend te evalueren en op te waarderen. Door deze *Genus species* op naam te brengen, hebben we er plots een zeldzaamheid bij. Bovendien hebben we genoeg materiaal dat we eventueel kunnen verdelen naar andere tuinen. Zeer frequent blijven zulke planten opduiken in de collectie. Op het moment van schrijven heb ik net een identificatie afgerond van een knolgewasje waar geen familie- of soortnaam voor gekend was, wild ingezameld in Malawi, toevallig ook in 1978. Het blijkt om *Hypoxis filiformis* Baker te gaan, een soort die slechts in 2 andere collecties voorkomt.

Het werken met de collectie op deze manier is één van de mooiste aspecten van mijn werk. Steeds weer zoeken we naar manieren om de collectie te verrijken, en dat hoeft zeker niet altijd met nieuwe aanwinsten. Door grondige evaluaties en een kritische blik op identificaties kunnen we juist de waarde van wat we al hebben vergroten en de collectie steeds relevanter maken.

Kenneth Bauters

Meerdaagse tuinreis 2025

Wageningen Nederland

Van donderdag 29 mei tot en met zondag 1 juni 2025

Dit jaar ligt het accent op ‘arboreta’; bomenliefhebbers komen dus zeker aan hun trekken. Maar we bezoeken ook enkele interessante botanische tuinen, een kwekerij, een beeldengalerij, ... voor elk wat wils!

Donderdag 29 mei

Trompenburg Tuinen & Arboretum

Deze 200 jaar oude prachtige botanische tuin met een grote collectie bomen, struiken, vaste planten, bloembollen en -knollen, ligt aan de rand van centrum Rotterdam in de wijk Kralingen. Met zijn 8 hectare is hij een ware ontdekking voor groenliefhebbers. Ingericht in Engelse stijl met een groot aantal eiken, een pinetum met meerdere Taxodium soorten en een grote Sciadopitys. Verder een modern voedselbos in ontwikkeling en een geografisch ingedeelde, fotogenieke woestijnkas.

<https://trompenburg.nl/>

Belmonte arboretum

Vanop de parking van ons hotel wandelen we het Belmonte Arboretum in. Gidsen vertellen ons over de rijke historie van het ontstaan van de Wageningse Berg, het arboretum werd in 1843 ontworpen als tuin van het Landgoed Belmonte. Na ernstige beschadiging in de tweede wereldoorlog wordt het in 1951 eigendom van de toenmalige Landbouwhogeschool; dit is de start van de tuin

als arboretum. Naast nog enkele oude bomen van de beginperiode vinden we in het arboretum een uitgebreid assortiment aan bomen, een prachtige collectie van rododendrons, hortensia's en rozen. Door zijn ligging bij het hotel is het ook ideaal voor een ochtend- of avondwandeling - geniet daarbij van het prachtige zicht over de Neder-Rijn.

<https://belmontearboretum.nl/>

Vrijdag 30 mei

Botanische Tuinen Universiteit Utrecht

Dit zijn de grootste academische botanische tuinen van Nederland met een oppervlak van ± 10 hectare. Tussen de ruim 10.000 plantensoorten van over de hele wereld ontdek je iedere dag iets nieuws!

Bewonder de prachtige rotstuin, opgebouwd uit 2.100 ton rotsen uit onze Ardennen – dit is de grootste rotstuin van Europa! Wandel verder naar het bamboebos, de nieuw aangelegde evolutietuin, de tropische kas, de vlinderkas, ... Je merkt, elkeen vindt er wel zijn goesting.

<https://www.uu.nl/botanischetuinen/de-tuinen-0>

Huis Doorn

Keizer Willem II, de laatste keizer van Duitsland, trok zich hier terug na de eerste wereldoorlog toen Duitsland een republiek werd. Hij verbleef er tot zijn dood in 1941.

We lunchen in de Orangerie Doorn, gelegen op het domein.

Aansluitend kan je vrij rondwandelen in de Auguste Victoria Garten, vernoemd naar de eerste vrouw van Keizer Willem II, met zijn mooie

collectie rozen en rododendrons. Ook een wandeling in het landgoed met zijn prachtige bomen is zeker de moeite waard.

<https://www.huisdoorn.nl/ontdek-het-museum/huis-en-park/landgoed-huis-doorn/>

Nationaal Bomenmuseum Gimborn

Ontdek samen met de gidsen 3.000 verschillende soorten bomen en struiken verdeeld over ca. 10.000 exemplaren! Max von Gimborn startte de collectie in 1924, en na zijn overlijden in 1964 nam de universiteit van Utrecht de collectie in 1966 over. De collectie kreeg wereldfaam, en dat werd bekroond door een bijzondere eremedaille, uitgereikt door de International Dendrology Society in 1989. Sinds 2010 is het ondergebracht in de ‘Stichting Von Gimborn Arboretum’.

<https://www.bomenmuseum.nl/>

Zaterdag 31 mei

Kwekerij De Hessenhof

Meerdere deelnemers stelden vorig jaar de vraag ‘Kunnen we nog eens een kwekerij bezoeken?’. En zie, vandaag staat er een zeer interessante kwekerij op het programma: De Hessenhof in Ede! Gestart in 1981 gaan ze er prat op dat ze nog steeds zelf de vermeerdering van de planten doen, ze hebben zo de garantie dat ook hun siergewassen biologisch opgekweekt worden. Loop door de moederplantentuin, de rotstuin, de eikenwal en de oude turftuin. Op de website vind je wat in de aanbieding is op het moment van ons bezoek. Wie iets wil kopen, neemt best vooraf al eens een kijkje op de website bij hun ‘voorraad planten’.

<https://www.hessenhof.nl/>

Pinetum De Dennenhorst

Van de kwekerij gaan we naar het pinetum ‘De Dennenhorst’. Dit pinetum ligt verstoep achter ‘De Lunterse Boer’, een restaurant waar we de lunch zullen nuttigen.

In dit pinetum van circa 6 ha vinden we een prachtige verzameling naaldbomen. Mooie doorkijkjes met combinaties van verschillende groeivormen en schakeringen groen, het zal onze kijk op coniferen voorgoed veranderen.

De leidraad voor het beheer door de stichting ‘Vrienden van het Pinetum Dennenhorst’ is nog dezelfde als die van de stichter Henri Dinger in 1934, nl. “zorgdragen dat de bomen in een natuurlijke omgeving tot volle wasdom kunnen komen en hun natuurlijke schoonheid kunnen tonen”.

<http://www.pinetum.eu>

Arboreta De Dreijen en Hinkeloord

& Beeldengalerij Het Depot

Arboretum De Dreijen

Dit arboretum werd aangelegd in 1895 en was een initiatief van de Rijkslandbouwschool, een voorloper van wat nu Wageningen University is. De tuin begon als schooltuin met onder meer een bloemisterij, warmoezerij (groentetuin), fruittuin en boomkwekerij. De landschaps- en tuinarchitect Leonard Springer liet zich inspireren door de Engelse landschapsarchitectuur: kronkelpaden tussen de gazons, borders met hortensia’s, een fraaie rotstuin met vijver, en een pinetum, aangelegd in 2013 in dezelfde stijl. De oude bomen van Springer fungeren als een achtergronddecor voor de nieuwe aanleg.

Arboretum Hinkeloord

In 1855 liet Dirk Vreede de villa N'gladjoe bouwen, genoemd naar zijn voormalige plantage op Java. De villa, die later Hinkeloord werd, is omringd met een glooiende landschappelijke tuin met mooie vergezichten. Vanaf 1915 wordt de tuin heringericht als arboretum. Naast de solitaire bomen en boomgroepen vinden we er ook diverse beelden.

Beeldengalerij 'Het Depot'

Het doel van Stichting Het Depot is het ondersteunen van individuele kunstenaars zodat zij hun talenten kunnen ontplooiën en zich verder kunnen ontwikkelen. De beeldengalerij is verspreid over drie locaties, het hoofdegebouw 'De Peppel' in het Arboretum De Dreijen, de Villa Hinkeloord en het arboretum Hinkeloord.

<https://www.hetdepot.nl/arboreta/arboretum-de-dreijen>

<https://www.hetdepot.nl/arboreta/arboretum-hinkeloord>

<https://www.hetdepot.nl/>

Zondag 1 juni

Hortus botanicus Leiden

De Hortus botanicus Leiden is de oudste botanische tuin van Nederland, aangelegd in 1590. Al ruim vier eeuwen lang is de Hortus hét groene hart van Leiden. Hij biedt een unieke verzameling met accent op planten uit Zuidoost-Azië. Ontdek de oude Ginkgo biloba, aangeplant in 1786, een 'mannelijke' boom met een 'vrouwelijke' ent. Neem ook een kijkje in de tropische kassen, de Victoria-kas en de wintertuin.

<https://hortusleiden.nl/>

Japanmuseum SieboldHuis

Op wandelafstand bevindt zich het Japanmuseum SieboldHuis. Ontdek hier wat de arts Philipp Franz von Siebold tussen 1823 en

1829 in Japan verzamelde aan prenten, lakwerk, keramiek, fossielen, herbaria, geprepareerde dieren, munten, kleding, oude landkaarten en honderden andere schatten.

<https://www.sieboldhuis.org/>

Arboretum Oudenbosch

Op de terugweg houden we halt aan het Arboretum Oudenbosch, een voormalige kloostertuin van de Jezuïeten met een mooie verzameling van Acers en Viburnums. Oudenbosch zelf is een gezellig stadje met een prachtige basiliek, de voormalige Jezuïetenschool op het Saint Louisplein met de kapel Saint Louis, dit alles in de onmiddellijke omgeving van de tuin. Kuier er even rond en geniet nog van een laatste drankje in een van de horecazaken in de buurt.

<https://www.arboretumoudenbosch.nl>

Praktisch:

Vertrek: donderdag 29 mei omstreeks 7u30 (exacte uur wordt later meegedeeld) op de UGent campus Sterre (hoek Galglaan en Krijgslaan). Parkeren kan op de campus, op eigen risico.

Terug: zondag 1 juni 's avonds (vermoedelijke uur wordt later meegedeeld).

Inschrijving: vooraf inschrijven is verplicht, en dit ten laatste op zaterdag 4 januari 2025. Inschrijven kan via e-mail naar vriendenptg@gmail.com. Wie niet over een e-mailadres beschikt, kan bellen naar Gerda (+32 495 52 86 84). De inschrijvingen starten zodra je dit tijdschrift ontvangt. Het aantal deelnemers is beperkt tot 60, en enkel leden van 'De Vrienden van de Plantentuin' kunnen

deelnemen.

Eén week na ontvangst van de eerste inschrijving worden, zo nodig, de deelnemers bij lottrekking aangeduid. Twee deelnemers die zich samen aanmelden, worden samen uitgeloot. De deelnemers ontvangen een inschrijvingsformulier met verzoek tot betaling van een voorschot van €250,- per persoon. De inschrijving is pas definitief na ontvangst van het voorschot.

Het saldo dient uiterlijk gestort te worden vóór 31 maart 2025. Hiervoor volgt later nog een uitnodiging.

Prijs:

De prijs bedraagt €610,- per persoon op basis van een tweepersoonskamer. De meerprijs voor een éénpersoonskamer bedraagt €174,-.

In de prijs is inbegrepen: het vervoer en de fooi voor de chauffeur, hotel in halfpension, lunch op dagen 2, 3 en 4, entreegelden voor de tuinen en de rondleidingen met gids.

Zijn niet inbegrepen in de prijs: de lunch voor dag 1 (zelf mee te nemen!) en de persoonlijke uitgaven. We voorzien geen bijstandsverzekering en geen annulatieverzekering.

Programma:

Het voorgestelde programma kan nog aangepast worden indien nodig. We proberen dit zeker te beperken.

Ter informatie:

In Nederland kan je op de meeste plaatsen enkel 'pinnen'. Een betaalkaart is dus nuttig.

Organisatie:

Gerda Postelmans en Anne-Laure Simoens

ZZWW 2024

Planten met namen van personen

(Vervolg)

K *niphofia*

Genus beschreven door Moench (1794), naar Johann Hieronymus Kniphof (1704-1763), die hoogleraar was in de geneeskunde te Erfurt.

Hij heeft daarnaast ook drie maal een bijzonder origineel botanisch werk uitgegeven in natuurzelfdruk: '*Botanica in Originali*', waarvan de preciese techniek niet is bekend of overgeleverd.

***Kniphofia ensifolia* SMC**

Kroenleinia

Genus beschreven door Lodé (2014), naar Marcel Kroenlein (1928-1994), die directeur is geweest van de Jardin Exotique de Monaco van 1969 tot 1993.

***Kroenleinia grusonii* S09**

L *aportea*

Genus beschreven door Gaudichaud (1830), naar François Louis Nomparr de Caumont La Force de Laporte, graaf van Castelnau (1810-1880).

Hij reisde de wereld rond, met natuurwetenschappelijke belangstelling, vooral entomologisch. Hij functioneerde als Franse consul in Bahia, Thailand en Melbourne.

***Laporteia canadensis* SEU**

Lespedeza

Genus beschreven door Michaux (1803), naar Vicente Manuel de Céspedes (of Zespedez), de Spaanse gouverneur van Oost-Florida, die hem toestemming gaf om in zijn gebied planten te verzamelen. Door een schrijffout en/of schrijfvariant in deze brief is de naam verkeerd gelezen, maar omdat het de eerste letter van de naam is, blijft deze fout in gebruik.

***Lespedeza thunbergii* MDT**

Libertia

Genus beschreven door Sprengel (1824), naar Marie-Anne Libert (1782-1865), een Belgische plantkundige & mycoloog. Ze had acht zussen, waarvan er slechts drie gehuwd waren, de andere zes bleven samenleven in het ouderlijk huis.

Zij was vooral geïnteresseerd door de cryptogamie, en beschreef in 1845 als eerste fytopatholoog de schimmelziekte bij de aardappels. Ze onderhield contacten met Alexander von Humboldt, en kreeg van de Pruisische koning een gouden medaille voor haar verdiensten.

Nadat Malmédy, haar geboorte- en woonplaats, in 1815 van het prinsdom Luik overging naar Pruisen protesteerde ze heftig: “Je suis Belge, moi; je suis née Belge en je mourrai Belge”.

Bij haar dood liet ze een manuscript van 599 pagina's na, een woordenboek Waals-Frans.

***Libertia chilensis* SMC**

Lonicera

Genus beschreven door Linnaeus (1753), naar Adam Lonitzer (1528-1586), een Duitse arts, botanicus en wiskundige, die verschillende werken heeft geschreven over deze drie disciplines.

***Lonicera caprifolium* AEU**

Magnolia

Genus beschreven door Plumier (1703) en overgenomen door Linnaeus (1753), naar Pierre Magnol (1638-1715), die professor was aan de universiteit van Montpellier (1694) en directeur van de plantentuin (1696).

Hij was een zeer bekwame en beroemde hoogleraar, die zijn theoretische lessen combineerde met rondleidingen in de plantentuin. Hij was ook de eerste auteur die probeerde om de planten in een natuurlijk systeem te plaatsen, in wat hij aanduidde als 'families'. Hoe moeten we deze naam uitspreken?

***Magnolia compressa* BLS**

Mahonia

Genus beschreven door Nuttall (1818), naar Bernhard McMahon (of M'Mahon, zoals hij zelf schreef) (1775?-1816), een Iers-Amerikaanse tuinier, die in 1802 in Philadelphia een zaad- en plantenhandel opstartte.

Hij bouwde een omvangrijk bestand aan klanten op, met daarbij zelfs de derde Amerikaanse president, Thomas Jefferson.

Hij schreef ook het eerste Amerikaanse tuinboek '*The American Gardener's Calendar*' van bijna 650 pagina's.

Gewone mahoniestruik (*Mahonia aquifolium*) KLV

Nicotiana

Genus beschreven door Tournefort (1700) na een vermelding zonder beschrijving door Bauhin (1671), en overgenomen door Linnaeus (1753), naar Jean Nicot (1530-1604), privésecretaris van koning François II.

Later werd hij gezant aan het hof van Portugal, waar hij zich interesseerde in exotische planten, en zond zaden met berichten omtrent het gebruik van tabak naar het Franse hof, waardoor het snuiven van tabak behoorlijk populair is geworden.

Hij was ook een uitmuntend taal- en letterkundige, en werkte vanaf 1561 tot aan zijn dood aan zijn wetenschappelijk werk '*Thrésor de la langue françoise*', dat postuum is gepubliceerd in 1606.

***Nicotiana glauca* PLM**

Oemleria

Genus beschreven door Reichenbach (1841), naar Augustus Gottlieb Oemler (1773-1852), een Duitse apotheker in Dresden. Hij heeft reizen gemaakt naar Noord-Amerika waarbij hij veel planten heeft verzameld, die bestudeerd werden door Reichenbach. Op zijn reizen heeft hij vriendschap gemaakt met Nuttall, Elliott, Torrey.

***Oemleria cerasiformis* AAM**

Paulownia

Genus beschreven door Siebold & Zuccarini (1835), naar Anna Paulowna van Rusland (1795-1865), dochter van tsaar Paul I van Rusland, en in 1816 gehuwd met kroonprins Willem van Nassau.

Q *uassia*

Genus beschreven door Linnaeus (1762), naar Graman Quassi (1690?-1780?), Afrikaanse medicijnman uit Ghana, die als slaaf werd overgebracht naar Suriname, op de plantage van Dahlberg. Hij werd later vrijgelaten, en hij ontdekte de koortswerende werking van deze soort met het bittere hout, *Quassia amara*. Dahlberg bracht jonge planten van deze soort naar Linnaeus en vertelde hem over de geneeskrachtige werking.

**“*Quassia amara*” = *Cipadessa baccifera* S18
(is momenteel verwijderd)**

R *odgersia*

Genus beschreven door Asa Gray (1859), naar John L. Rodgers (1812-1882), Amerikaans marine-officier, die onder andere de leiding had over een Noord-Amerikaanse Pacific-expeditie (1852-1855). Tijdens deze expeditie werd het naar hem genoemde genus ontdekt, met de soort *Rodgersia podophylla*.

***Rodgersia sambucifolia* SEU**

Rohdea

Genus beschreven door Roth (1821), naar Michael Rohde (1782-1812), die als arts werkte in Bremen, en botanisch geïnteresseerd was.

Hij ondernam studiereizen in zuidelijk Europa, schreef een werk over de kinaboorn (*Cinchona*), en was bevriend met Roth.

***Rohdea fargesii* BIG100**

Romneya

Genus beschreven door Harvey (1845), naar Thomas Romney Robinson (1792-1882), een astronoom verbonden aan het observatorium te Armagh, en beroemd door zijn plaatsbepaling van zeer veel sterren.

Harvey (1845) wilde eigenlijk het genus naar Coulter noemen, maar er was reeds een genus *Coulteria*. Daarom gaf hij de naam van een zeer bekende en zeer goede vriend van deze persoon, met name Thomas Romney Robinson. Maar er was ook reeds een genus *Robinsonia*, vandaar de keuze voor een voornaam van deze Robinson. Coulter bleef echter niet achter, want de soort kreeg de naam *Romneya coulteri*...

Struikpapaver (*Romneya coulteri*) MDT

S*alvinia*

Genus beschreven door Pier Antonio Micheli (1729) en later overgenomen door Adanson (1763), naar Antonio Maria Salvini (1653-1729), een Italiaanse filoloog en hoogleraar Grieks in Firenze, die minstens 8 talen vloeiend sprak. Hij corrigeerde de teksten van zijn vriend Pier Antonio Micheli.

***Salvinia auriculata* S19**

Sansevieria

Genus beschreven door Petagna (1787), naar Pietro Antonio Sanseverino (1724-1772), graaf van Chiaromonte, die een groot domein bezat met een tuin vol exotische planten.

Petagna werd de lijfarts van de graaf, die hem in zijn testament heeft opgenomen. Als dank hiervoor beschreef Petagna een nieuw genus

met de naam *Sanseverinia*, dat later door de omstrede tussenkomst van Thunberg de spelling als *Sansevieria* kreeg.

***Sansevieria hyacinthoides* S17**

T *hunbergia*

Genus beschreven door Retzius (1780), naar Carl Peter Thunberg (1743-1828), een leerling-arts-botanicus van Linnaeus. Om vreemde landen te zien en om zijn kennis uit te breiden reisde hij in 1770 naar Amsterdam, waar hij werd ontvangen door Burman, die hem zijn rijke bibliotheek en verzamelingen liet bestuderen. Daarna bezocht hij nog tuinen en musea in Leiden en Den Haag, en reisde toen door naar Parijs, waar hij een gespecialiseerde opleiding volgde in anatomie, chirurgie en natuurhistorie. In 1771 keerde hij terug naar Amsterdam waar Burman inmiddels een aantal sponsors bereid had gevonden om hem een reis over Nederlands-Indië naar Japan te financieren. Het was de bedoeling om levende planten en zaden naar Nederland te brengen, om ze onder te brengen in de Hortus Medicus en op de buitenplaatsen van zijn sponsors. Omdat in die tijd alleen Nederlanders werden toegelaten in Japan vroeg hij om eerst een aantal jaren naar Kaap de Goede Hoop te mogen gaan, om er Nederlands te leren en om de flora te bestuderen. Hij werd benoemd tot chirurg van de Nederlandse Oost-Indische Compagnie en vertrok naar Kaapstad, waar hij in 1772 aankwam. In 1775 reisde hij naar Java waar hij als medicus werd toegevoegd aan het Hollands gezelschap dat naar Japan en meer bepaald het eiland Deshima voer. Vandaar reisden ze naar het keizerlijk hof, waar Thunberg vier maanden lang verbleef, waar hij de westerse geneeskunde onderwees aan de Japanse artsen, terwijl zij hem hielpen met zijn botanische studies. Nadien keerde hij terug naar

Java, waar hij excursies maakte naar het binnenland. Hij reisde in 1777 ook naar Sri Lanka, waar hij 7 maanden verbleef ter bestudering van de planten- en dierenwereld.

In april 1779 keerde hij terug naar Stockholm, en in 1784 werd hij benoemd tot directeur van de plantentuin te Uppsala, in opvolging van de overleden zoon van Linnaeus.

Hij schreef talrijke botanische publicaties, waaronder een flora van Kaap de Goede Hoop, een van Java, en een van Japan.

***Thunbergia erecta* S17**

Tillandsia

Genus beschreven door Linnaeus (1753), naar Elias Tillandz (1640-1693), een Zweedse arts en botanicus, die les gaf aan de universiteit van Åbo (is nu Turku, deel van Finland).

Hij stichtte er de plantentuin in 1678, hij startte een botanische opleiding, en schreef een ‘*Catalogus Plantarum*’, met een lijst van planten die in de omgeving groeiden en gekweekt werden.

Spaans mos (*Tillandsia usneoides*) S19

Trautvetteria

Genus beschreven door Fischer & Meyer (1835), naar Ernst Rudolph von Trautvetter (1809-1889), een Duits-Baltisch-Russisch botanicus.

Hij werd in 1833 eerst assistent aan de plantentuin van Dorpat (nu = Tartu), daarna in 1835 aan de plantentuin van Sint-Petersburg, en in 1838 werd hij hoogleraar aan de universiteit van Kiev, waar hij in 1841 een plantentuin heeft opgericht. In 1866 wordt hij directeur van de plantentuin van Sint-Petersburg.

Hij was een groot kenner van de flora van Rusland.

***Trautvetteria fonticalcareae* BVK**

U

Geen specimen aanwezig

V

Vachellia

Genus beschreven door Wight & Arnott (1834), naar George Harvey Vachell (1799-1839), een Engelse kapelaan bij de Britse Oost-Indische Compagnie in Macao.

Hij verzamelde ter plaatse planten, en zorgde ervoor dat ze bekend werden in Europa.

***Vachellia karroo* S18**

Vancouveria

Genus beschreven door Charles Morren & Decaisne (1834), naar George Vancouver (1757-1798), een Engelse marine-officier, die wereldreizen heeft gemaakt met kapitein James Cook. Een andere reis voerde hem in 1791-1795 naar de Australische zuidwestkust, en dan naar de noordwestkust van Amerika, waar hij uitgebreide cartografische waarnemingen verrichtte. De stad Vancouver en het eiland Vancouver dragen evenzeer zijn naam.

Zijn naam is terug te voeren naar de Nederlandse adellijke familie Van Coeverden, die zelf teruggaat naar Coevorden, een plaats in Drenthe.

***Vancouveria chrysantha* BIG100**

Vasconcellea

Genus beschreven door A.St.-Hilaire (1837), naar Simão de Vasconcelos (1597-1672?), die met zijn ouders vanuit Portugal naar

Brazilië emigreerde. Hij volgde school bij de jezuiten in Bahia, en trad in de orde. Hij werd dan leraar en rector aan die school, en schreef ook over planten.

***Vasconcellea monoica* S18**

Victoria

Genus beschreven door Lindley (1837), naar Victoria van Groot-Brittannië (1819-1901), die koningin was van Groot-Brittannië van 1837 tot aan haar dood.

Ze huwde haar neef, Franz van Sachsen-Coburg-Gotha, met wie ze 9 kinderen kreeg, die allen in de koningshuizen van Europa zijn terug te vinden.

***Victoria 'Longwood Hybrid'* S19**

Waldsteinia

Genus beschreven door Willdenow (1799), naar Franz Adam von Waldstein (1759-1823), een Oostenrijks militair, die in 1797 tegen Napoleon heeft gevochten.

Hij heeft met Kitaibel in Hongarije planten verzameld, waarover een fraai boek is gepubliceerd, *Descriptiones et Icones plantarum rariorum Hungariae*, met handingekleurde platen.

***Waldsteinia geoides* RTS203**

Weigela

Genus beschreven door Thunberg (1780), naar Christian Ehrenfried von Weigel (1748-1831), een Zweeds-Duitse arts-botanicus-chemicus, die hoogleraar was in Greifswald.

Hij schreef een '*Flora Pomerana-Rugica*'.

***Weigela florida* AAZ**

Wollemia

Genus beschreven door W.G.Jones, K.D.Hill & J.M.Allen (1995), naar het Wollemi National Park in New South Wales, Australië, waar de plant werd ontdekt door David Noble.

Dit natuurreservaat heeft een oppervlakte van 487 000 ha, en bevindt zich op 200 km NW van Sydney, de hoofdstad van New South Wales.

Hoe moeten we deze naam uitspreken? ***Wollemia nobilis* HOR**

X

Geen specimens aanwezig

Y

Geen specimens aanwezig

Z

zantedeschia

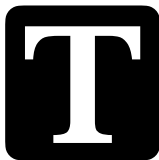
Genus beschreven door Sprengel (1826), naar Giovanni Zantedeschi (1773-1846), een Italiaanse arts en botanicus, die een praktijk had in de buurt van Brescia, maar zich voornamelijk inliet met het verzamelen en bestuderen van planten.

Hij beschreef de regionale flora, en correspondeerde met Sprengel.

Hoe moeten we deze naam uitspreken?

Witte aronskelk (*Zantedeschia aethiopica*) SMC

Paul Goetghebeur

Tour de Gand 5 - 22.09.24

Een verslag

Een kleine 12 deelnemers en onze voorzitter kwamen op een mooie zondagnamiddag in september samen aan de voet van het Belfort voor wat de 5de editie zou worden van de stilaan alom bekende botanische fietstocht door onze Arteveldestad.

Voor de eerste halte moesten wij niet ver fietsen want die betrof het Emile Braunpark. Deze beplanting is het resultaat van de herinrichting van de ooit volledig bebouwde en later als parking gebruikte ruimte tussen de St.-Niklaaskerk en het Belfort⁶. De Fontein der Geknielden van George Minne kreeg er een nieuwe plaats.

Op het eerste zicht groeit er in het parkje niets speciaals, maar aan de kant van de Cataloniëstraat bleven we staan bij een boom die niemand direct kon identificeren. Het was wel degelijk een eik, te zien aan de stand van de terminale knoppen, maar dewelke? Het blijkt een Wilgbladige eik (*Quercus phellos*) te zijn, de ‘Willow Oak’ uit sectie *Lobatae* (North American red oaks), uit het Oosten van Noord-Amerika. De vorm van de kleine lancetvormige bladeren lijkt inderdaad wat op *Salix alba*, maar de lichtgroene kleur aan beide zijden doet wel aan onze inlandse eiken denken. Eigenaardig genoeg

⁶ Aan deze herinrichting ging een openbare bevraging vooraf waarbij het publiek de voorkeur kon geven aan 4 verschillende ontwerpen. De meeste deelnemers kozen voor een plein met bomen, de eenvoudigste en goedkoopste optie. Desondanks kregen we een spelonk met een schaapstal erop en werd slechts de andere helft van de oppervlakte beplant. De schaapstal is bovendien een milieuschandaal want de binnenkant van het dak is volledig uitbekleed met “Afromosia”, hout van *Pericopsis elata* (Fabac.), CITES annex II.

blijkt niemand te weten hoe deze boom, een uniek exemplaar in de stad, hier terecht kwam. Wellicht een onoplettendheid bij het verzenden van een lot eiken in de boomkwekerij? En bij de groendienst was er al evenmin een aandachtig oog aanwezig tijdens het planten.

Na deze ontdekking reden we voorbij de St.-Baafskerk naar het Van Eyck-park, vroeger een driehoeking plantsoentje omgeven door parkeerplaatsen, nu een ‘onthard’ stuk groen tussen de Maaseikstraat en de Limburgstraat. De aanplant bestaat hoofdzakelijk uit planten die op schilderijen van Van Eyck voorkomen, bv. fruitbomen zoals appel, peer, walnoot, kweeper, kers, amandel en moerbeï. Dit alles wordt overzien door een oude *Gleditsia triacanthos* (‘Valse Christusdoorn’), weliswaar een selectie zonder doorns. Het geheel maakt echter een verwaarloosde indruk, vooral omdat de fruitbomen sedert de aanleg in 2020 nog nooit met de snoeischaar kennis mochten maken. En van de ontharding is niet veel te merken, want ondanks het regenrijke seizoen is er overal uitdroging waar te nemen... misschien werd het wegdek eenvoudig bedekt met een laagje teelaarde zonder het op te breken?

Onze volgende stop was het parkje aan de Lindelei, tussen de Leie en de gebouwen van de vroegere militaire bakkerij die lang als technische hogeschool gebruikt werden en nu gerestaureerd worden. Op dit voormalige eiland⁷ bewonderden we meerdere oude linden, platanen (*P. x acerifolia*), grote paardenkastanjes en een imposante oude taxus. Bij het bruggenwachtershuisje ligt de stilgevallen tol, een monument ter nagedachtenis aan de weggevoerde Joodse burgers van de stad, waaronder meerdere leden van de familie Bloch, bekend van de voormalige bakkerij op de hoek Hoornstraat – Veldstraat.

Langs de Bijlokekaai met haar imposante platanen⁸ fietsten we dan verder naar de tuinen op de binnenplaatsen van het oude klooster en OCMW-ziekenhuis de Bijloke. Daar was het even zoeken naar wat onze voorzitter wilde tonen. Voorbij de grote weide met hoofdzakelijk appelaars, de meeste nieuw aangeplant, en de rij oude perelaars (St.-Rémy?) kwamen we uit op een goed bezochte speelweide met aan de rand meerdere grote appelaars van de oude variëteit ‘Marbré de Watervliet’. Deze gele appels met typisch rode marmering bleken zeer lekker, licht zurig en toch rijp. Een echte zeldzaamheid!

Voorbij het Bijlokehof en door de Bijlokevest was het dan even zoeken tot we de Jean-Baptiste Boterdaelestraat konden inslaan. In deze naar de architect, bouwer en eigenaar van meerdere beluiken in de stad genoemde straat bewonderden we een mirakel der natuur: uit een rioolrooster groeit er een *Paulownia tomentosa* van wel 8 m hoog. Proficiat, zo een moedige boom verdient te leven! Geen wonder dat Kenneth Bauters ons later vertelde dat deze plant wellicht op de lijst van te bestrijden invasieven zal terechtkomen. Het plaatje “please

⁷ Kaart van Janssonius, 1657, geen eiland meer op de Ferrariskaart.

⁸ De oudste laanbomen in de stad, geplant einde 18e eeuw

don't kill me” getuigt wel van enig respect vanwege de buurtbewoners. Maar intussen is deze invasief toch wel verwijderd...

Dan traptten we verder langs de Coupure naar het Groene Valleipark. Deze groenzone beslaat bijna heel de site van de textielfabriek Soci ete lini ere la Lys⁹, in 1965 afgebroken, daarna 1/3 bebouwd door de beroemde firma Amelinckx en de rest omgevormd tot park. Van wat ooit een park in Engelse stijl moet geweest zijn naast de bureaugebouwen is nog weinig te merken, behalve enkele grote platanen en paardenkastanjes. Het grootste deel van het gebied is verwilderd, bovenop het puin van de fabrieksgebouwen dat niet weggeruimd werd. Maar na enkele decennia krijgt zo'n wildernis wel cachet voor de stadsbewoner, dankzij de slingerende paden en een gevarieerd reli f. En daarbij de uitbreiding van Japanse duizendknoop¹⁰ en de grootste hondenmand ter wereld als kers op de taart.

Zigzag door het doolhof van straten in de wijk Brugse Poort kwamen we via het Seghersplein aan een onopvallende zijstraat van de Bevrijdingslaan, de Papinestraat. De ongewone naam gaat blijkbaar terug op een Mevrouw De Paepe, weduwe-eigenares van een molen aan Brugse vaart net iets verderop. Door deze straat kwamen we in het Park Luizengevecht, een afgebroken 'cit ' die ooit berucht was voor armoede, drank en geweld. Dit park is een eerste voorbeeld van een reeks beluiken in de wijk die werden omgevormd tot groenzone. Het valt op dat de open parkstructuur met weinig interventie bekomen werd. Als heersende bomen behield men enkele grote esdoorns die zich waarschijnlijk spontaan op het puin gevestigd

⁹ Zie https://nl.wikipedia.org/wiki/La_Lys

¹⁰ *Reynoutria japonica* (Polygonac.)

hadden en verder staan er aangeplante boomhazelaars rond het centrale grasveld. Op deze plaats stelden we ook vast dat er twee schapen uit onze kudde verdwenen waren... verloren gereden, achtergebleven of terug naar huis? Na enig wachten werd dan beslist de tocht verder te zetten, bij gebrek aan gsm-nummers.

Zo kwamen we aan de andere kant van de Bevrijdingslaan door de Acaciastraat aan het Acaciapark en de Acaciaschool... Dit is eveneens een site waarbij een gans huizenblok werd gesloopt om plaats te maken voor groene ruimte. Dat alles in de verf gezet met een (zeer geslaagde) beplanting van... *Robinia pseudoacacia*. 'Valse' acacia dus, of beter gewoon Robinia. Eigenlijk moeten al die namen

dus veranderd worden, aan u de keuze.

Enkele huizenblokken verder hielden we dan halt in het Pierkespark met zijn kringwinkel om er de 4 grote oude *Platanus x acerifolia* en 2 monumentale (mannelijke) *Fraxinus excelsior* zonder een spoor van essentaksterfte te bewonderen¹¹

¹¹ <https://www.ecopedia.be/boomloket/essentaksterfte>

Vanuit de Brugse Poort keerden we dan stadinwaarts om halt te houden aan de Begijnhofdries, een stemmige en mooie rustige plek in de stad met oude linden en de barokke begijnhofkerk die thans gebruikt wordt door de Anglikaanse geloofsgemeenschap... elke zondagmorgen eredienst en daarna cafetaria... dat brengt volk. Tegenover de ingang van de stadsschool 'De Muze', bewonderden we het beeld 'Bruges la Morte' van George Minne.

Een wielomwenteling verder passeerden we het Rabot en zo belandden we aan Bachten Walle, tussen de Lieve en de overwelfde poort van het Prinsenhof. Ook hier werd heel wat afgebroken om plaats te maken voor groen. Maar dit leek ons niet echt een park, veel gras, weinig bomen. Het gebouw met de oude vierkante fabrieksschouw is het gerestaureerd ketelhuis van een textielfabriek. Tot voor enkele jaren was het de thuisbasis van VIZIT vzw¹², nu een 'winkel' van mineralen...

Via de Blaisantvest, de Molenaarsstraat en het Berouw brachten we dan nog een bezoek aan de tuin van het Schoolmuseum Michel Thiery¹³. Daar bewonderden we de nieuwe vijver (met een terras in tropisch hout...), de mooie kruidentuin, de reusachtige oude canadapopulier, de wensboom, enz. Een knusse plek in een bijna volledig vernieuwde buurt die ooit het brommende centrum van de Gentse textielindustrie was.

Verder naar het oude havendok, voorbij aan het Heilig Kerst en de Centrale, kwamen we dan in het Zondernaampark terecht. Ook hier is er botanisch niet veel te beleven maar werd er met weinig

¹² Zie www.vizit.be voor informatie

¹³ (<https://www.ugentmemorie.be/personen/thiery-leo-michel-1877-1950>)

middelen een groene oase gecreëerd in één van de meest grauwe gebieden van de stad. Ook aan de Zondernaamstraat verdween een blok krotwoningen, ooit in de schaduw van de monumentale schoorsteen van de stilgelegde kolencentrale van EGW¹⁴, in een vorige eeuw de trots van de stad Gent in een tijd toen onafhankelijk energiebeleid geen loos woord was... en toen de hele buurt kreunde onder de chronische bronchitis wanneer op windstille dagen een nevel van roet en zwaveldioxide neerdaalde.

Onze laatste halte was het Willem de Beerpark, op het einde van de gelijknamige zijstraat van de Goudstraat. Daar maakte een lagere afdeling van het St.-Lievenscollege plaats voor de Artevelde Hogeschool. Deze groenzone, genoemd naar een 14^e-eeuwse schepen van de stad Gent, is een stille plek aan de binnenkant van de laatste grote Leiebocht die op de rechteroever door de Huidevetterskaai wordt afgezoomd... potentieel een St.-Anneke-plage au bord de la Lys ???

En na 4 uur onderweg arriveerden we dan moe maar tevreden weer bij ons vertrekpunt, waar we in de BEER Factory op de Botermarkt, aan de voet van het Belfort, van een welverdiende pint of andere verfrissing konden genieten.

Joost Van de Velde

¹⁴ EGW : Electriciteit Gas Water, voormalig stadsbedrijf, zie voor details <https://www.industriemuseum.be/nl/collecties/elektriciteitscentrale-ham>

Themarondleidingen

op de eerste zondag van de maand

De rondleidingen zijn gratis, vooraf aanmelden is wel verplicht.

Dit kan op <https://www.gum.gent/nl/event>

We starten om 10u. aan de ingang van het GUM

en ronden af omstreeks 12u.

2 februari:

Slapen of wakker blijven (Hoe planten de winter doorstaan)

Heb je je ooit afgevraagd hoe planten het gure winterweer overleven? Kom dan mee op een boeiende wandeling door onze plantentuin en ontdek de slimme overlevingsstrategieën van planten uit de hele wereld! Of ze nu hoog boven de grond fier blijven staan, zich diep in de aarde verstoppen of gewoon als zaadje een winterslaap houden, elke plant heeft zijn eigen methode om de kou te trotseren. We reizen van je achtertuin tot verre, exotische serres en zien met eigen ogen hoe planten in verschillende klimaten, van onze eigen tuinen tot tropische serres, zich aanpassen aan het ritme van de seizoenen.

2 maart:

Planten en hun naam

Hoe heet die boom, en deze struik, en dat kruid?

Mensen willen nu eenmaal een naam, een etiket, alsof die naam het ding zelf is. Wat niet wil zeggen dat namen niet belangrijk zijn. Ze kunnen ons heel wat vertellen over de herkomst, de bloei, de groeiwijze, wie de naam bedacht heeft, etc...

We maken kennis met verschillende volksnamen voor één en dezelfde

plant, met de officiële Nederlandse naam en tenslotte wagen we ons ook aan de wetenschappelijke naam.

6 april:

Kinderactiviteit: Wie helpt het paashaasje

Wie komt paashaasje helpen om de bestanddelen voor de eitjes te zoeken in de plantentuin?

Een speelse ontdekkingsstocht voor gezinnen met kinderen (6-10 jaar). De paashaas kreeg een spannende opdracht: speciale paaseitjes maken voor alle kinderen die op de eerste zondag van april de Plantentuin bezoeken! Maar... oei! Het heeft jouw hulp nodig om de juiste ingrediënten in de Plantentuin te vinden. Ga mee op avontuur, speur tussen de planten en help het paashaasje om zijn missie te volbrengen.

6 april:

Ontmoeting met 'Bijbelse' planten

Van Acacia tot waterlelie... Waarschijnlijk staan we er niet bij stil dat tal van planten die we dagelijks tegenkomen, door de eeuwen heen, reeds gekend waren via mondelinge of schriftelijke overlevering. Zo'n bron vormt de Bijbel. Passiezondag lijkt dan ook een geschikte dag om in de Plantentuin op zoek te gaan naar zo'n 'Bijbelse' planten.

De Vrienden van de Plantentuin Gent

Voorzitter: Paul Goetghebeur tel. 09 264 50 55

Secretaris: Ferdinand Cobbaut tel. 0497 84 88 82,

Penningmeester / verantw. Ledenadmin.: Christ Vanhuysse
tel. 0477 36 96 37

Bestuursleden: Wim Keppens, Hilde Mortier,

Gerda Postelmans, Karel Reusens, Filip Smagghe

Lid ex officio: Chantal Dugardin, Hortulana Plantentuin.

Contacteer het bestuur: vriendenptg@gmail.com

Www.plantentuin-gent.be (Vrienden)

Bankrekening: IBAN- BE21 0011 1921 5403 / BIC- GEBA BE BB

Driemaandelijks tijdschrift

Jaargang 43, nr 4 - december 2024 ISSN 0777- 8821

Redacteur: Paul Goetghebeur. *Lay-out:* Christine Vandewalle

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt:

Kenneth Bauters, Bezige Bij, Paul Goetghebeur, Kristel Keppens,
Gerda Postelmans, Joost Vandeveld, Christine Vandewalle

Een welgemeende dank gaat ook uit naar medewerkers die zorgden dat het verschijnen van het vorige nummer mogelijk werd gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2024

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur.

Artikels verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Lid worden van de Vrienden van de Plantentuin Gent

Neem deel aan leerrijke, plant-aardige activiteiten.

Bezoek gratis het Gents Universiteitsmuseum. (*)

Ontvang 4x per jaar dit tijdschrift vol informatie over planten en tuinen.

Lidgeld voor één jaar :

Lid 15 euro

Steunend lid 25 euro

Meerjarig lidmaatschap

Een meerjarig lidmaatschap is mogelijk (inflatie-bestendig!) onder de voorwaarden hieronder beschreven (warm aanbevolen).

Lid, 5 jaar 75 euro

Steunend lid, 5 jaar 125 euro

Lidmaatschap voor het leven (vanaf 50 jaar)

Lid voor het leven 350 euro

Steunend lid voor het leven 550 euro

Te betalen op rekening **BE21 0011 1921 5403** van de Vrienden van de Plantentuin Gent, p/a Duifhuisstraat 38, 9000 Gent, met als vermelding: 'lidgeld 2024' en 'naam van het lid'.

() Om jouw recht op gratis toegang te kunnen verifiëren, heeft het GUM beperkte inzage in de namenlijst van onze leden, enkel in het kader van dit aanbod. Wil je niet dat we jouw naam doorgegeven? Laat het dan weten via mail naar vriendenptg@gmail.com.*

De rondleidingen zijn gratis, vooraf aanmelden is wel verplicht.

Dit kan op <https://www.gum.gent/nl/event>

We starten om 10u. aan de ingang van het GUM en ronden af omstreeks 12u.

Zondag 02/02/2025

Gratis rondleiding in de Plantentuin met als thema: Slapen of wakker blijven? (Hoe planten de winter doorstaan).

Zondag 02/03/2025

Gratis rondleiding in de Plantentuin met als thema: Planten en hun naam.

Zondag 06/04/2025

Gratis rondleiding in de Plantentuin met als thema: Ontmoeting met 'Bijbelse' planten.

Zondag 06/04/2025, om 10u

Kinderactiviteit: Wie helpt de Paashaas? Meer info in dit nummer.

Donderdag 29/05/2025 t/m zondag 01/06/2025

Meerdaagse tuinreis naar Wageningen, Nederland.

Onze voorzitter mijmerend
over enkele Marbrées de
Watervliet

Tour de Gand 5

‘...bewonderden we een mirakel der natuur: uit een rioolrooster
groeit er een *Paulownia tomentosa* van wel 8 m hoog.

PB-PP B-3/6124
België - Belgique

32. Amaryllidaceae.

Driemaandelijks
tijdschrift
Jaargang 43 - nr 4
december 2024
ISSN - 0777 - 8821
V. U.
Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstr. 35
9000 Gent
Afgiftekantoor
Gent 1
Erkenningsnummer
P 608175